

Jak probíhala revoluce v Lounech

108. pokračování obrázků z obyčejného života

V minulých dnech jsme si připomněli konec druhé světové války. Osobitými vzpomínkami na dobu před šestapadesátí lety přispěl do našich novin i Otakar Parma nejstarší z Loun. Vytavuje: „Je 4. května 1945. Ve městě se odstraňují německé nápisy, vyvěšují vlajky. Čeští důstojníci budují štáb. V Lounech začíná revoluce. Obsazují se důležité budovy jako pošta, okresní úřad, soud, městský výbor. Snažíme se ozbrojit. První zbraně získáváme za

pomocí vlasovic. Zbraně zajišťujeme v obou lounských cukrovarch, kde jsou skladiště vojenského materiálu. Zbraní není mnoho, další se přivážejí z vojenského skladu od Pochvalova. Veškerá munice se soustřeďuje do Glaserova statku, kde sídlí vojenský štáb. Po městě patrolují skupiny německých vojáků, některé Čechy zatýkají a odvádějí do kasáren jako rukojmí. Českému vojenskému štábu hrozí přepadení. Chcemepředněmeckouposádkouuklidit zbraně, nakládáme je a odvážíme

zpět do Pochvalova. Německá přepačková vozidla nás konečně pronásledují. K jejich střetu s naším autem dochází v Citolibeč. Při přestřelce je smrtelně zraněn Lhotský, který za války vařil v německém Kinderheimu v budově polikliniky na Tyršově náměstí. Lhotský umírá v lounské nemocnici. Nás dalších pět Čechů je zajato a odvezeno na lounské letní cvičiště, kam právě včas přichází náš parlamentář poručík Karel Sládek. Jsme převezeni do kasáren a po výslechu ještě s dalšími deseti osobami (mezi nimi i muži z Hořan) uvězněni. Mezitím probíhá odsun německé posádky. Věze-

ní velí Jan Janáček z Litové. Sdílují náro: „Je rozhodnuto, že půjdete jako rukojmí s německými vojáky!“ Vy- bavuje nás vojenskými rukavícemi, pokrývkami, konzervami. Spolu s odcházející německou posádkou pochodemje Poděbradovou ulicí a dál do Března u Postoloprt, kde jsou hranice tehdejšího Protektorátu a Německa. Revoluční výbor me- zitim dohaduje s Němci, že na čáře budou rukojmí z řad civilního oby- vatelstva propuštěna. Velitel naší sku- piny Jan Janáček nás přizpůsobuje k nim. Dostáváme se domů. Janáček se vrací s námi, je však nakonec jako sudet- ský Němec odsunut.“

Připravuje Květa Tošnerová

Když se ještě chodilo do školy pěšky...

■ Jak školáci z Nepomyšle vyplašili poštovní mulu

V dobách, kdy se chodilo hlavně pěšky, kdy jízdy poštovními dostavkami a kdy autobusová doprava byla v penkách, tedy někdy ve 20. letech minulého století, snášel ještě později, museli školáci z Nepomyšle chodit do podbořanské měšťanky pěšky.

Cesta měřila celých pětadvacet kilometrů. Byly to denně tři hodiny chůze nejen při bouřkách a dešti, ale i mrazivém chladu a sněhové vánici, aniž to mělo nějak ovlivnit školní výsledky. Ve škole bývaly děti často chvěny a platily za vzor, když přišly, školáci počasi pořádně zlobilo. To samozřejmě posilovalo jejich sebevědomí a občas vyváděly pěkně klukovinu. A o tom je i následující historka.

Bylo po konci první světové války; cesty byly mizerné. Přes všechnu bídu a nedostatek zůstávala ještě pošta při starém, jako za rakousko-uherských časů, avšak bez německého personálu. Také pošťák s herkou a poštovním dostavníkem zůstali, stejně tak odjezdové a příjezdové časy. První pošta odjížděla z Nepomyšle do Podbořan v šest ráno a v deset zpátky. Druhá cesta začínala ve 13 hodin a návrat byl v 17 hodin. V Buškovické byla tehdy meznice, korespondence k doručení tam byla přivážena a ta na odesání vyvezdávána. Na zptáteční cestě byl poštovním jednosměrným vůz vždy pořádně těžký. Dlouhá táhla cesta do kopce končila u kamenného lomu na vyvýšenině. Dala zvítřit táhnoucím

dostavník vždy zabrat - a to i v případě, když byl vůz prázdný, neboť byl sám dost těžký a velký. Nebylo divu: byl vyroben domácím mistrem a pobit zdejšími kováři. Lidé věděli, co takový vůz musí na hrboľatých cestách vydržet. K robustním vozům, sloužícím k přepravě osob a nákladů, patřil silný kůň. Taková zvířata se však na konci války objevovala jen vzácně,

Nepomyšl na pohlednici Franze Schwambergera z třicátých let minulého století.

neboť během války byli schopni konečně zabavování pro válečné účely. Tak si sedláci často museli v tahu vypomáhat hovězím dobytčím. Za silné koně byly požadovány velké peníze a po dvacet tisíc nebylo možno dobrého koně sehnat. Žádný div, že jednoho dne, kdy poštovní herka byla unavená, táhla poštovní vůz mla. Událost vzbudila vojennou pozornost. Někteří si mysleli, že teď už by mohli poslat tahat i psi, jako před padesátí lety.

Nezbední školáci se rozhodli, že poštovní mulu vyplaší. Denně chodili do Podbořan stejnou cestou, jako poštovní vůz. Problém byl jen včas se

Zapomenutí, opomíjení...

■ Neznámí literáři lounského okresu

Brmenské vydavatelství Petrov vydalo obsáhlý svazek versů a krátkých próz pod názvem „Zapadlo slunce za dnem, který nebyl“. Podtitul zní: „Zapomenutí, opomíjení a opovrhování“. Z jiné historie Literatury (léta 1850 - 1940).“ Čtyři sta stran, čtyři sta jmen. Nesnáš třeba pro pedagogy... Co když to s dějinami literatury bylo úplně jinak. Neodehrávaly se ty opravdu dějiny někde v zákulisí literárních pří-

ruček??? Najdeme zde i několik autorů, kteří mají vztah k našemu kraji.

Edmund Bretislav Kaizl (1836 - 1900), rodák z Citolibe, byl advokátem a poslancem říšské rady. Božena Viková - Kunětická záměla v roce 1934 v Libočanech u Zátce. Byla známou prozaičkou i autorkou divadelních her. Svou knihu versů „Má láska“ však vydávala pod pseudonymem Ignota. Karl Kryzl se narodil v roce 1871 v Lou-

nech. Působil jako ředitel Obchodní akademie v Teplicích. Vydal básnickou sbírku „Hrst polních květů“. Pořadatel knihy Ivan Wernisch vybral drastickou básničku, v níž se žena vrhá na koleje. Strojvůdce je její bývalý milý... Jaroslav Hilbert, narozený v roce 1871, proslul především jako dramatik. Svými versy přispíval mimo jiné do významného časopisu Moderní revue. Tento článek ovšem píšu kvůli poslednímu jménu. Stručný me- dalionek uvádí: „Ladislav Fahoun. 1903 Louny - 1924 sanatorium na Pleši. Syn prof. Ladislava Fahouna, autora škol- ních a populárních spisů o psycholo-

gii. Studoval práva na KU, zabýval se hudbou. Soubor básní z jeho pozůstalosti (Zjasnění, Lekniny, 1925) uspořádal Adolf Černý.“ Octujeme si první sloku z básně „V noci“:

Do tmy pokoje se mlčný měsíc poúžil a rozžářením světla budi v temných koutech divné stíny. Na stolkou se směje lesklý zvonek, světlem řinčí prozářená sklinka. Marně rozjitřené vědomí se snaží uklidnit a spánkem zastržit. Je měče čtenáři někdo, pro nějž jím- no předčasně zemřelého básníka není neznámé? Jak dlouho pobýval v Lounech...? **Ivo Markvart**

obce a samoty našeho okresu - znovu po šesti letech

212. ÚLOVICE

■ Trocha historie

V první písemné zmluvě z roku 1357 je obec uváděna jako Hulovice (Hulavice). Vyplyvá z toho, že její název vznikl ze staročeského jména Hula. Z hlediska majitelů v Úlovicích situace jednoduchá. Odjakživa byly součástí litánského statku, který patřil augustiniánům na Dolním Ročově. Z let 1654 a 1756 se zachovaly urbáře - soupisy posádek s jejich povinnostmi. Vyplyvá z nich, že nejstaršími úlovickými rody byli Postolové, Šmídová Drexlerová, kteří figurovali v obou seznamech. V obou letech zde bylo jedenáct udeslostí. V roce 1654 všichni sedláci pěstovali chmel. K roku 1756 známe i robotní povinnosti úlovic- kých: s klesajícím majetkem klesala i míra zatížení, bohatí sedláci si ovšem na robotu najímali podruhy. Zatímco sedláci měli přistavovat potah tři dny v týdnu, chalupníci a domkáři při povinnosti robotou mezi šesti a dvaceti dny v roce. Práci navíc musela vrchnost platit. Poddaní však museli ještě platit dos vysokou kontribuci (státní berní) a vrchnosti odvádět naturále (obilí a drůbež). V roce 1828 patřila část obce schwarzenberskému panství Citolibe a byl tu mlýn. Úlovice mají včubec nejstarší osobní kroniku ze všech obcí na okrese; první zápis pochází už z roku 1813! Zapisovalo se do ní až do roku 1981. Kronika je cenným pramenem pro období napoleonských válek, revoluci roku 1848 na Podlesí, podává historii jednotlivých gruntů a mnoho dalších zajímavostí, zejména o pěstování chmele. Také se dočítáme, že se roku 1882 oddělil Brňkov, 1889 se chmel začal česat už 20. července, 1905 byla dokončena silnice do Ročova, 1909 byl založen chmelářský spolek. Koncem minulého století se v Úlovicích narodili tři školáci a pomologové ev-

ropského významu: Jaroslav Boček, Otto Boček a Václav Bláha. Ottův slovník naučný v roce 1900 píše, že Úlovice byly přiřazeny pod Dolní Ročov, v padesátí domech žilo 267 Čechů a u okolí obce byly „chmelnice a ovocné zahrady, zvláště v poloze pojmenované Ředín“. Sčítání v roce 1930 přineslo v Úlovicích zajímavé výsledky: 26 koní, 113 krav, tři ovce a 43 koz. A také 5.031 árů chmelnic, 2.884 árů pšenice či 2.494 árů žita, 1.774 švestek, 590 jabloní a 389 třešní. Volby v roce 1929 vyhráli agráři, druzí byli socialističtí demokraté. Za druhé světové války zde v 53 domech žilo 268 lidí a působil přel obchodních živností. Telefonní seznam, vydaný v roce 1947, uvádí v Úlovicích tři pevné telefonní linky: č. 5 měl rolník Antonín Lapka, č. 9 místní národní výbor a č. 20 František Postl, „strojní kovářství a pneuvozy“. Nejvíce obyvatel měly včdy české Úlovice roku 1850 - celkem 297. Při sčítání roku 1991 zde bylo přibližně 60 obyvatel, o 17 méně než deset let před tím. Úlovice (Oulowitz) leží nadmořské výšce 327 metrů, deset kilometrů jižně od Loun. Úlovice (též Oulovice) jsou součástí lounského okresu a jeho historických hranicích. Už od roku 1860 jsou místní části Ročova.

■ Po šesti letech

Úlovice v Podlesí na vás výdchnou půvabným poklidem, zvláště pohled- nete-li na ně z výšky, od rozbité silničky na Vinařice. Do kraje visí červené střechy a červená zem, všude v okolí ovocné stromy - tiší svědkové působ- ní ovocnářů, kteří se zde narodili. Kdo jednou propadl kouzlu malé vesnice v údolí potoka, stěží vydrží jinde. „Když musím přespat v Praze u dcery, těžko snáším hluk aut. Myslím jen na to, kdy už se vrátím,“ říká Hana Dub- ská, úlovická rodačka, která celý život pracovala v pražské nemocnici a na

penzi se do rodné vesnice vrací. Přit- tom v Úlovicích není ani obchod a k nemalelé zámruktu zdejších pánů ani hospoda. V úterý a ve čtvrtek při- jíždí pojezdna prodejna, kde si mohou obyvatele nakoupit to nejnětější. Místní děti navštěvují školu na Ročově. Tam i dvakrát týdně ordinuje lékař a je v provozu lékárna. Na Ročově mají Úlovicé obecní úřad. Zastupitelstev se z Úlovic pravidelně zúčastňuje Milena Liptáková a zprostředkovává lidem informace. Autobus tam jezdí několi- krát denně, právě tak i do Loun, kde jsou někteří obyvatelé zaměstnáni. V současnosti tu žije nastalo 46 lidí. O víkendech a v létě tvoří podstatnou část obyvatelstva místní chalupáři. Ma- sopusť se tu již neslaví, ale v polovině srpna spolu s Ročovem slaví Úlovicé mariánskou pouť. Také hřbitov mají Úlovicé na Dolním Ročově - vedle kláštera. Dopisy rozváží autopošta z Loun. Minulou sobotu zde probíha- ly staročeské majky, které pořádali roč- ovští hasiči. V Úlovicích je hasičů jen několik, v utěšeném stavu není hasič- ská zbrojnice, která by se letos měla opravovat. Nedávno se vyměňovala

část vodovodních trubek a vodoměry. „Vodovod máme od roku 1926, od té doby se s ním nic nedělo,“ vzpomíná pětadvacetiletá paní Vaicová. V obci soukromé hospodářské sdružení Pet- rikovi a paní Štásmá. Podnikatel Fran- tišek Škuthan, který zastává význam- né postavení v kládecké pekárně Kompek, ochotně zajišťuje občánům na rodné oslavě čerstvé pečivo. Ob- čas Úlovicemi procházejí turisté: na- příklad při pobydu z Vinařic, a každo- ročně tudy projíždí v rámci svého pětisetkilometrového závodu cyklista a rodák Václav Rainei.

■ Stáží za vidění

V roce 1907 byla v obci postavena obdélá pseudorománská kaplička sv. Antonína Paduánského, kterou rok nato vysvětil biskup. Malebným oko- lítím Úlovic vedou hned tři cykloturis- tické trasy a především červená zna- čená trasa pro pěší z Loun na Džbán, kterou by neměl vynechat opravdu nikdo, kdo se chce pokochat nádherně vyváženou krajinou údolí Klášterského potoka.

PŘÍŠK: VALOV, za dva týdny VELEMÝŠLEVES

Úlovice, romantická vesnička v údolí v Klášterského potoka.

Žijeme v odlišných světech...

■ Ze zajímavých přednášek české univerzity nové doby

O léčení tóny a barvami promluvil německý letec Ludger Scholl. Vysu- doval společenské a sociální vlivy a psychoterapii, dvacet let se věnuje léčitelství. Upozornil, že jako první se smyslu se v embryu vyvíjí sluch, a to opět sluch, který jako poslední opou- stí umírajícího. Někteří lidé dokáží vní- mat tóny i jako barvy. Vzhledem k tomu, že každý z nás tvoří individu- ální energetický systém, každý spoju- jeme určité tóny a barvy s různými pocity. Frekvence vnímání zachytí jen malou část energetického spektra, které nás obklopuje. Podle toho, jaký smysl preferujeme, se řadíme mezi typ vizuální, sluchový či hmatový. Světy jednotlivých typů jsou odlišné. Vizuální typ mluví výsoko, často jej nelze zastavit. Pokud si má na něco vzpomenout, automaticky se mu vy- bavi obraz. Takový člověk se oblo-

puje krásou, udržuje pořádek, má rád uklizenou. Sluchový typ má hlas posaz- ený níž, mluví o něco pomaleji. Hmatový typ mluví velmi pomalu a hlas má hluboký. Svůj prostor se snaží pokrýt svými věcmi: tak se cítí doma a v pohodlí. „Přišli za mnou manželé. Paní byla čest vizuální typ, svůj byt celé dny přepočítávala. Ne- jvíce ji dopalovalo, když se muž vrátil z práce, do každého rohu něco pohodil a bylo po harmonii. Jeho do- palovalo, že žena dělá scény kvůli malichernostem. Každý žije v odliš- ném světě. Snažil jsem se muž hma-ového typu přiblížit, jak vnímá jeho manželka nepořádek. To máte, jako byste leželi nahý v posteli, plné tvr- dých drobků. Muž se otfář hrůzou a snažil se manželku více respektovat a chápat,“ líčil přednášející.

Připravuje Květa Tošnerová

Rodáci jedou do lounského okresu

PRAHA (bj) - Kurátor Okresního muzea Louny a čestný člen Spolku rodáků a přátel města Loun a okolí v Praze Antonín Hluštík přednášel na dubnové schůzi spolku o pramenech, studánkách a vodách města Loun. Za- jímavá přednáška vyvolala následnou živou diskusi. V organizační části schů-

ze informoval O. Keller podrobně o květnovém zájezdu do Krásného Dvora. Odjezd autobusu z Loun je 9.45 hodin z Lidické ulice. Předseda také předložil členské schůzi návrh nových stanov spolku. Byly jedno- myslně schváleny všemi přítomnými členy.

Malí keramici vystavovali

LOUNY (tos) - Pozoruhodnou vý- stavu uspořádala v lounském Barok- ním špitále Základní škola J. A. Ko- menšého. Podkovrtní prostory ozdobily výrobky dětí keramického kroužku (na snímku), který vede Kateřina Pachtová. Keramikou se zabývá již 15 let a dokáže děti na- chdnout. Učitelé nechodí do tří skupin 28 dětí převážně prvního stupně. Kroužek úzce spolupracuje

s Elektroporcelánem Louny, odkud získává hmotu, některé glazury a zajišťují zde vypalování výrobků. Výpal má kroužek zdarma - podko- vání za vstřícný přístup patří zejmé- na Jaroslavu Halašovi a Ing. Petru Milotovi. Ředitel školy Jaroslav Dostál si činnost kroužku pochvalu- je: nejen proto, že kdo si hraje, nezlobí, ale i proto, že má krásné vyzdo- benou školu.

Sedmdesátá léta na Ročově

■ Školy, školičky a lidé kolem nich - 25.

V roce 1965 se chystá pro 25 dětí vilka v zahradě č. p. 181. Stavební technik po dohodě s ředitelkou naplá- noval v přízemí třídu, jídelnu a kuchyň, v patře velkou ložnici dlouhou 11 me- trů se dvěma balkóny. Hotovo bylo v dubnu 1966, fungoval telefon, dvoje nová kamna a elektrický bojler, vteřid- ka jako svítily novotou parkety. Škol- ka měla poprvé vhodné i dobře zaříze- né prostory i umístění v zahradě. Ka- pacita podle hygieny měla pouhých dvacet dětí, zapsáno však bylo a škol- kých navštěvovatelů třicet, z toho osm z Treboce, Úlovic, Břinkova a Brodce dojíždělo autobusem bez rodičů, za do- zoru občanstva a od autobusu je přivádí paní školnice“.

V 70. letech přibyl do kuchyně robot a kárka na nákupy, do třídy magnetická tabule, harmonika, starší promítačka a hračka pro skupinu dětí - prodejna. Učitelky se školi v hudební výchově a v nápravě řeči, příprava předškolá- ků je náročnější se zaváděním nové školské soustavy, a tak i při přijímání dětí mají přednost děti předškolní, dvoutleté se z kapacitních důvodů ne- přijímají. Všechny zaměstnankyně plní zá- vazky: česají ovoce na školní zahra- dě, zavazují, opravují prádlo, šijí pa- nty. Školka se dále vylepšuje plynou- vým topením, sporkem a karmou, děti dostaly kromě kočárků a kolobě-

žek nový nábytek, paní školnice vy- savač z prostředků zřizovatele - ONV Louny. Členové SRPŠ, tedy tátové a družstevníci v dílně družstva zdar- ma vyrobili dvě houpačky a kolotoč, děti na oplátku vystupují na veřej- ných besídkách a při vítání občánků na MNV. Kolem roku 1980 nastupují jako učitelky dvě bývalé absolventky této školky - jedna z nich, Helena Havličková, je v současnosti už sedm- náct let ředitelkou. Předcházející ředi- telka prožila s touto školou 27 let a málo se měnil i osobní personál, což lze přičíst ke klidným pro výchovu dětí. Změnilo se zaměstnání dětí - nejen hry, cvičení a správné návyky jako dřív, ale plánovitá příprava na školu - rozumová, výtvarná, pracov- ní, hudební. Kapacita školky však nestačí silným populačním ročníkům, mnoha žadostem o přijetí nelze vyhově- t a dvě třetiny podle věku jsou kvůli předškolní přípravě v hodoněji. Ve druhé polovině 70. let se stavi - částeč- ně „akci Z“, tedy zvelebení - dvoji- třídní mateřská škola na jižním vsaz- pod Ročovem. Rodiče ze zúčastňují brigád, zaměstnankyně připravují prá- dlo. Vyšly po 150 kusech polštářků, povlečení, prostěradel, ručníků a sáček do nové budovy.

(pokračování příště)

Květa Marešová